

Yhteistyön maakunta • Samarbetets landskap • Cooperative region

Keski-Pohjanmaan 5. vaihemaakuntakaava

Kauppa, ampumaradat, aluerakenne ja kaivostoiminta Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Maakuntahallitus 25.8.2015

Nähtävillä 1.9.–30.9.2015

1. viranomaisneuvottelu 8.10.2015

Maakuntahallitus 15.4.2019

KESKI-POHJANMAAN LIITTO
MELLERSTA ÖSTERBOTTENS FÖRBUND

Johdanto

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) § 63 mukainen kaavan laadintaan suunnitelma kaavoituksen etenemisestä. OAS sisältää perustiedot kaavahankkeesta ja sen valmisteluprosessista siten, että osalliset voivat arvioida kaavan merkitystä ja tarvetta osallistua sen valmisteluun.

MRL 62 § Vuorovaikutus kaavaa valmisteltaessa

Kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehdoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (osallinen), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta.

MRL 63 § Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Kaavaa laadittaessa tulee riittävän aikaisessa vaiheessa laatia kaavan tarkoitukseen ja merkitykseen nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelystä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista.

Kaavoituksen vireilletulosta tulee ilmoittaa sillä tavoin, että osallisilla on mahdollisuus saada tietoja kaavoituksen lähtökohdista, suunnittelusta aikataulusta sekä osallistumis- ja arviointimenettelystä. Ilmoittaminen on järjestettävä kaavan tarkoituksen ja merkityksen kannalta sopivalla tavalla. Ilmoittaminen voi tapahtua myös kaavoituskatsauksen yhteydessä.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman ajantasaisuus

Tätä osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitetään koko kaavoitusprosessin ajan tarpeiden mukaan ja suunnitelmaa tarkentaen. Ajantasaiset täydennys- ja käsittelytiedot ovat esillä otsikon alapuolella kansilehdessä.

Sisältö

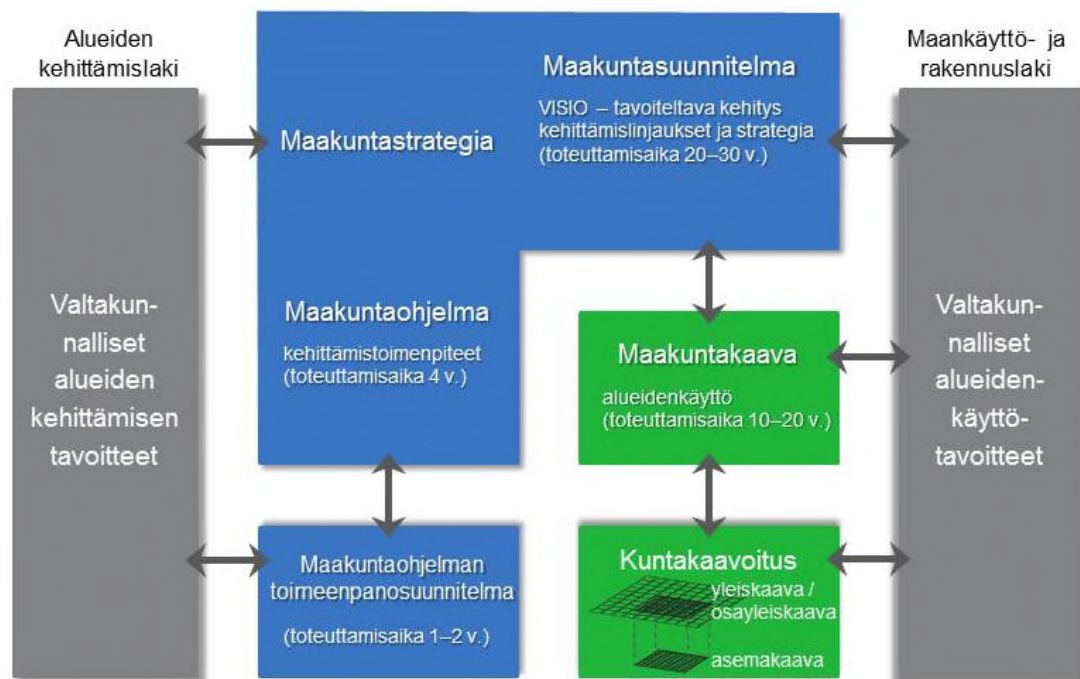
Johdanto.....	2
1. Maakuntakaava maakunnan kehittämisessä.....	4
1.1. Maakuntakaava osana suunnittelujärjestelmää.....	4
1.2. Maakuntakaavoitus Keski-Pohjanmaalla	5
2. Keski-Pohjanmaan 5. vaihemaakuntakaavan sisältö ja laatiminen	5
2.1. Vaihekaavan keskeinen sisältö ja kaava-alue	5
2.2. Maankäyttö- ja rakennuslain lähtökohdat suunnittelulle	6
2.3. Tavoitteet	8
2.3.1. Valtakunnalliset alueidenkäytön tavoitteet.....	8
2.3.2. Maakuntasuunnitelman tavoitteet	8
2.3.3. 5. vaihemaakuntakaavalle asetetut tavoitteet.....	9
2.4. Olemassa oleva tietopohja ja laadittavat selvitykset.....	9
2.4.1. Kaupan palveluverkko ja mitoitus.....	9
2.4.2. Auerakenne.....	9
2.4.3. Maakunnalliset ampumaradat.....	10
2.4.4. Kaivostoiminta	10
2.4.5. Suurteollisuusalueen prosessijätteen sijoittuminen	11
2.5. Maakuntakaavan ohjaus ja päätöksenteko.....	11
3. Osallistuminen.....	12
3.1. Osalliset	12
3.2. Vuorovaikutus ja osallistumismahdollisuuksista tiedottaminen	13
4. Vaikutusten arviointi	15
4.1. Vaikutusalue.....	15
4.2. Arvioitavat vaikutukset.....	15
5. Kaavan valmistelun aikataulu.....	16
6. Yhteystiedot.....	17

1. Maakuntakaava maakunnan kehittämisessä

1.1. Maakuntakaava osana suunnittelujärjestelmää

Maakuntakaava on maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) mukainen yleispiirteinen maakunnan maankäyttösuunnitelma, jonka lähtökohtana ovat maakuntastrategiassa esitettävät maakunnan kehittämisen tavoitteet sekä valtioneuvoston asettamat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Maakunnan liitto huolehtii maakuntakaavan laatimisesta, sen pitämisestä ajan tasalla ja kaavan kehittämisestä.

Kuvassa 1 esitetään maakuntakaavan rooli osana maakunnan kehittämistä ja suunnittelua. Harmaalla taustalla kuvataan valtakunnallinen sääntely, sinisellä taustalla maakunnan kehittämissasiakirjat ja vihreällä taustalla MRL:n mukainen maankäytön suunnittelujärjestelmä. Maakuntasuunnitelma on MRL:n mukainen maakunnan tavoitellun kehityksen pitkän aikavälin strateginen suunnitelma sekä alueellisen kehittämisen että maankäytön kannalta. Maakunnan kehittämisen lähivuosien tavoitteet osoittava maakuntaohjelma laaditaan alueiden kehittämislain mukaisesti perustuen maakuntasuunnitelmaan ja valtakunnallisiin alueiden kehittämisen tavoitteisiin. Edellistä maakuntaohjelmaa laadittaessa Keski-Pohjanmaan liitto yhdisti maakuntaohjelman ja pidemmän aikavälin maakuntasuunnitelman yhteen valtuustokausittain laadittavaan kehittämissasiakirjaan maakuntastrategiaksi. Lisäksi maakunnan kehittämistä ohjataan 1–2 vuoden välein päivitettävällä maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmalla.

Kuva 1. Maakunnan kehittämissasiakirjat ja suunnittelujärjestelmä.

Maakuntakaavan tehtävä on määrittää alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet sekä maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia aluevarauksia vain siltä osin ja sillä tarkkuudella, kuin alueidenkäyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteen sovittamiseksi on tarpeen. Maakuntakaava voi olla kokonismaakuntakaava tai sitä voidaan laatia joko vaiheittain tai osa-alueittain. Vaiheittain laadittava maakuntakaava kattaa yksittäin tarkasteltuna vain osan maakuntakaavaan sisältyvistä alueidenkäyttökysymyksistä, mutta päämääränä on pidettävä kokonismaakuntakaavaa eikä vaihekaava saa olla ristiriitainen aihepiirin ulkopuolella olevien maakuntakaavan sisältövaatimusten kanssa.

Vahvistettu maakuntakaava on MRL 32 §:n mukaisesti ohjeena laadittaessa tai muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa kunnissa tai ryhdyttäessä muihin toimenpiteisiin alueidenkäytön järjestämiseksi. Maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävät maankäytön ratkaisut osoitetaan maakuntakaavassa, joka toimii kuntakaavoituksen lähtökohtana. Viranomaisten on alueidenkäyttöä koskevia toimenpiteitä suunnitellessaan ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteutumista. Maakuntakaava ei ole voimassa oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella kuin kaavoja muutettaessa. Suunnittelujärjestelmässä yleispiirteisestä suunnittelusta edetään yksityiskohtaisempaan kaavaan yleispiirteisen maakuntakaavan tarkentuessa ja täsmentyessä kuntatason kaavoissa.

1.2. Maakuntakaavoitus Keski-Pohjanmaalla

Keski-Pohjanmaalla maakuntakaavoitusta on tehty vaiheittain. Voimassa on kolme vaihemaakuntakaavaa, jotka yhdessä muodostavat kokonaisuusmaakuntakaavan. Keski-Pohjanmaan vahvistettujen vaihemaakuntakaavojen yhdistelmä ja muu keskeinen kaavamateriaali on saatavilla Keski-Pohjanmaan liiton www.keski-pohjanmaa.fi/alueidenkaytto.

Maakuntakaavan 1. vaihekaava kumosi seutukaavat ja se vahvistettiin ympäristöministeriössä 24.10.2003. Maakuntakaavan 1. vaihe on luonteeltaan ”täydennys- ja ajantasakaava”. Kaavatyöhön sisältyi seutukaavan täydennystä ja tarkistusta koskevia aluevarauksia, minkä lisäksi otettiin huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet tarpeellisin osin. Ensimmäisestä vaiheesta voimassa on yhä kehittämisperiaatemarkintöjä, yhdyskuntarakenteen aluevarauksia sekä luonnonsuojelulain mukaiset Natura 2000 -verkostoon kuuluvat tai siihen ehdotetut alueet.

Maakuntakaavan 2. vaihekaava vahvistettiin valtioneuvostossa 29.11.2007. Toisesta vaihemaakuntakaavasta voimassa on tuulivoimaloille varattu energiahuollonalue Kokkolan suurteollisuusalueen ja sataman kupeessa, soiden monikäyttö kokonaisuudessaan sekä muinaismuisto-, maisema- ja kulttuurihistoriakohteet.

Maakuntakaavan 3. vaihekaava vahvistettiin ympäristöministeriössä 8.2.2012. Kolmas vaihemaakuntakaava on voimassa kokonaisuudessaan. Se sisältää kaupan palveluverkkoa (pl. tilaa vaativa erikoistavaran kauppa) sekä pohjavesien suojelulle ja kiviaineshuollolle merkittäviä alueita. Lisäksi siinä tarkistettiin aikaisempien vaihemaakuntakaavojen osalta yhdyskuntarakennetta, virkistysalueita ja luonnon monimuotoisuuden vaalimista koskevia aluevarauksia sekä kehittämisperiaatemarkintöjä.

4. vaihemaakuntakaava vahvistettiin ympäristöministeriössä 22.6.2016. 4. vaihemaakuntakaava käsittelee seudullisesti merkittävän kokoluokan eli 10 tai useampia tuulivoimaloita sisältävien tuulivoima-alueiden sijoittumista Keski-Pohjanmaalla sekä ajantasaistaa arvokkaita maisema-alueita ja merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä koskevat merkinnät maakuntakaavassa vastaamaan kaavaa hyväksyttäessä voimassa olleita valtakunnallisia inventointeja.

2. Keski-Pohjanmaan 5. vaihemaakuntakaavan sisältö ja laatiminen

2.1. Vaihekaavan keskeinen sisältö ja kaava-alue

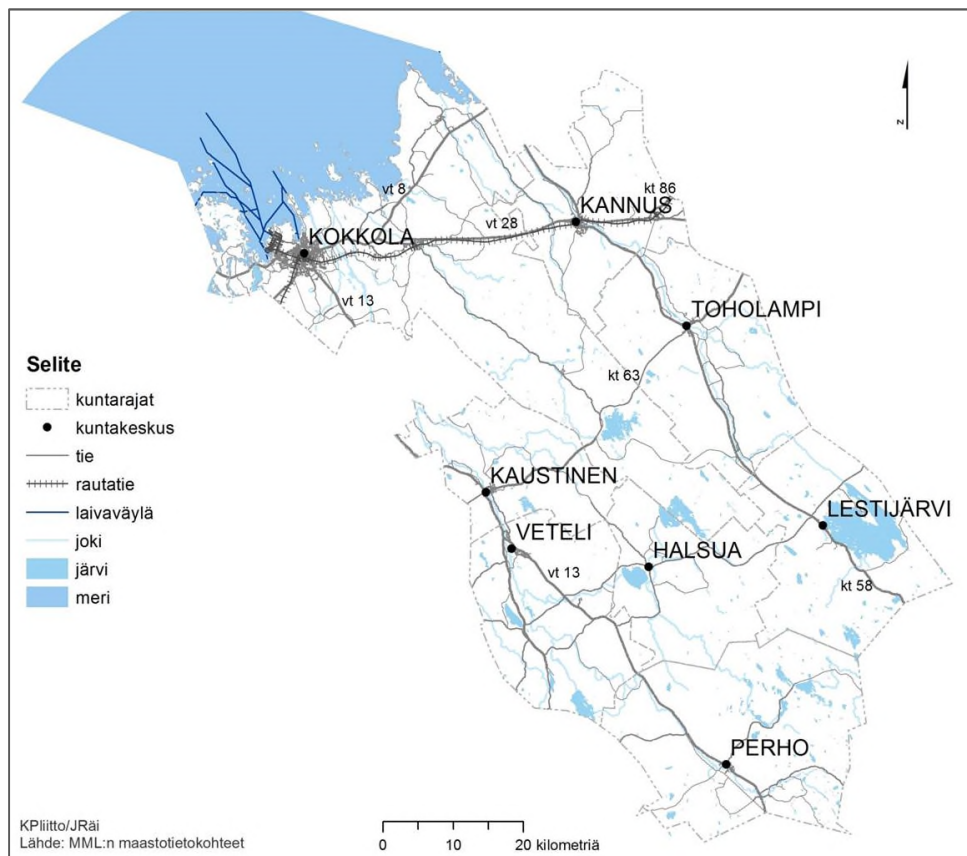
Keski-Pohjanmaan 5. vaihemaakuntakaava – kauppa, ampumaradat, aluerakenne ja kaivostoiminta, koostuu kaupan palvelurakenteen ajantasaistamisesta, ampumaratalain huomioimisesta, yhdyskuntarakenteen sekä liikenneverkon kehittämisperiaatemarkintöjen tarkentamisesta ja kaivostoiminnan sekä suurteollisuuden jätehuollon edellytysten tarkentamisesta Keski-Pohjanmaan maakuntakaavassa.

Tällä vaihekaavalla sisällytetään maakuntakaavaan tarpeellisin osin kaupan palveluverkon mitoitus, jotta maakuntakaava vastaa muuttunutta lainsäädäntöä. Kaupan palveluverkko on vahvistetussa

Keski-Pohjanmaan maakuntakaavassa käsitelty edellisen kerran 3. vaihemaakuntakaavassa aikana, jolloin MRL:iin valmisteltiin vähittäiskaupan suuryksikköjä koskevaa lakimuutosta, eikä 15.4.2011 uudistuneen lain erityisiä sisältövaatimuksia (MRL 71 b §) ole sovellettu kaavan vahvistamisessa. Paljon tilaa vaativa erikoistavarakauppa rinnastetaan vähittäiskaupan suuryksiköihin pidennetyn siirtymäsäännöksen täytyttyä 15.4.2017 (MRL 71 a §). Tuorein MRL:n uudistus 21.4.2017 muutti vähittäiskaupan suuryksikön koon yli 4 000 kerrosneliömetrin suuruiseksi myymälöiksi sekä tarkensi sisältövaatimusten ja sijoittumisen periaatteita. Lisäksi kaupan palveluverkon mitoituksessa huomioidaan alueiden käytön yleisien tavoitteiden mukaisesti elinkeinoelämän toimintaedellytyksien ja toimivan kilpailun kehittymisen edistäminen (MRL 5.11 §).

Tässä vaihekaavassa tarkastellaan myös läheisesti kaupan palveluverkkoon liittyvien aluerakenteen ja liikenteen merkintöjen ajanmukaisuutta yksittäisten 1. tai 3. vaihemaakuntakaavoissa käsiteltyjen kehittämisperiaate- tai yhdyskuntarakennemerkintöjen osalta. Vaihekaavalla tullaan huomioimaan 12.6.2015 annetun Ampumaratalain mukaiset velvoitteet. Lisäksi on tarpeen tarkastella 3. vaihemaakuntakaavassa kohdemerkintöinä esitettyjen kaivosalueeksi soveltuvien alueiden kokonaisuutta suhteessa Kaustisella ja Kokkolassa ympäristövaikutustenarviointiprosessissa etenevään kaivoshankkeeseen, sekä selvittää Kokkolan suurteollisuusalueen prosessijätealueen sijoittuminen.

Keski-Pohjanmaan 5. vaihemaakuntakaava laaditaan maakunnan kahdeksan kunnan alueelle. Keski-Pohjanmaan kunnat Halsua, Kannus, Kaustinen, Kokkola, Lestijärvi, Perho, Toholampi ja Veteli sekä maakunnan keskeinen liikenneverkko on kuvassa 2.

Kuva 2. Keski-Pohjanmaan 5. vaihemaakuntakaavan kaava-alue.

2.2. Maankäyttö- ja rakennuslain lähtökohdat suunnittelulle

Maakuntakaavan sisältövaatimukset määritellään MRL 28 §:ssä. Maakuntakaavassa on otettava huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VNp 14.12.2017), huomioitava maakunnan erityispiirteet ja mahdollisuuksien mukaan yhteen sovitettava kaava suunnittelualueeseen

rajoittuvien alueiden maakuntakaavoituksen kanssa. Lisäksi pykälässä säädetään luonnonsuojelulain mukaisten luonnonsuojeluohjelmien (7 ja 77 §) ja maisema-alueiden perustamispäätösten (32 §) huomioimisesta sekä esitetään maakuntakaavan keskeinen sisältökokonaisuus. Maakuntakaavaa laadittaessa erityistä huomiota on kiinnitettävä 1) maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, 2) alueiden käytön ekologiseen kestävyYTEEN, 3) ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin, 4) vesi- ja maa-ainesvarojen kestäväan käyttöön, 5) maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin, 6) maiseman, luonnonvarojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen sekä 7) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyYTEEN niissä määrin kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää. Kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Kaavaa laadittaessa on selvitettävä, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat. Alueiden käytön suunnittelun yleiset tavoitteet määritellään MRL 5 §:ssä.

MRL 5 § Alueidenkäytön suunnittelun tavoitteet

Alueiden käytön suunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittäväan vaikutusten arviointiin perustuen edistää:

- 1) turvallisen, terveellisen, viihtyisän, sosiaalisesti toimivan ja eri väestöryhmien, kuten lasten, vanhusten ja vammaisten, tarpeet tyydyttävän elin- ja toimintaympäristön luomista;
- 2) yhdyskuntarakenteen ja alueiden käytön taloudellisuutta;
- 2 a) riittävän asuntotuotannon edellytyksiä; (29.12.2006/1441)
- 3) rakennetun ympäristön kauneutta ja kulttuuriarvojen vaalimista;
- 4) luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä;
- 5) ympäristönsuojelua ja ympäristöhaittojen ehkäisemistä;
- 6) luonnonvarojen säästeliästä käyttöä;
- 7) yhdyskuntien toimivuutta ja hyvää rakentamista;
- 8) yhdyskuntarakentamisen taloudellisuutta;
- 9) elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä ja toimivan kilpailun kehittymistä; (6.3.2015/204)
- 10) palvelujen saatavuutta; sekä
- 11) liikenteen tarkoituksenmukaista järjestämistä sekä erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen toimintaedellytyksiä.

Keski-Pohjanmaan 5. vaihemaakuntakaavassa keskeiset maakuntakaavan sisältövaatimukset ovat:

- 1) maakunnan tarkoituksenmukainen alue- ja yhdyskuntarakenne,
- 3) ympäristön ja talouden kannalta kestävät liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt,
- 4) vesi- ja maa-ainesvarojen kestävä käyttö sekä
- 5) maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset.

Alueidenkäytön suunnittelun tavoitteiden sisältöjä käsitellään 5. vaihemaakuntakaavan valmistelun kuluessa kokonaisuudessaan.

Vähittäiskauppaa koskevat erityiset säännökset ovat MRL 9 a luvussa, joista 71 a–71 c §:n säännökset tulevat huomioitavaksi maakuntakaavassa kaupan palveluverkon mitoituksen ajantasaistamisessa.

MRL 71 a § Vähittäiskaupan suuryksikkö

Vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan tässä laissa yli 4 000 kerrosneliömetrin suuruista vähittäiskaupan myymälää.

MRL 71 b § Vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat erityiset sisältövaatimukset maakunta- ja yleiskaavalle

Osoitettaessa maakunta- tai yleiskaavassa vähittäiskaupan suuryksiköitä on sen lisäksi, mitä maakunta- ja yleiskaavasta muutoin säädetään, katsottava, että:

- 1) suunnitellulla maankäytöllä ei ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia keskusta-alueiden kaupallisiin palveluihin ja niiden kehittämiseen;
- 2) alueelle sijoittuvat palvelut ovat mahdollisuuksien mukaan saavutettavissa joukkoliikenteellä ja kevyellä liikenteellä; sekä
- 3) suunniteltu maankäyttö edistää sellaisen palveluverkon kehitystä, jossa asiointimatkojen pituudet ovat kohtuulliset ja liikenteestä aiheutuvat haitalliset vaikutukset mahdollisimman vähäiset.

Maakuntakaavassa tulee esittää merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja. Vähittäiskaupan suuryksiköiden enimmäismitoitus on osoitettava maakuntakaavassa osoitettujen keskustatoimintojen alueiden ulkopuolella riittävällä tarkkuudella.

MRL 71 c § Vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittuminen

Vähittäiskaupan suuryksiköiden ensisijainen sijaintipaikka on keskusta-alue, ellei muu sijainti kaupan palvelujen saavutettavuus huomioon ottaen ole perusteltu.

Merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön sijoittaminen maakuntakaavan keskustatoiminnoille tarkoitetun alueen ulkopuolelle edellyttää, että vähittäiskaupan suuryksikön sijoituspaikaksi tarkoitettu alue on maakuntakaavassa erityisesti osoitettu tähän tarkoitukseen.

2.3. Tavoitteet

2.3.1. Valtakunnalliset alueidenkäytön tavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) päätyvät käytäntöön kaavoituksen kautta, missä maakuntakaava on keskeinen suunnittelumuoto niiden konkretisoinnissa. Tavoitteista päättää valtioneuvosto ja ne tulee huomioida maakunnan suunnittelussa.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on jaettu viiteen kokonaisuuteen:

1. toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
2. tehokas liikennejärjestelmä
3. terveellinen ja turvallinen ympäristö
4. elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
5. uusiutumiskykyinen energiahuolto

2.3.2. Maakuntasuunnitelman tavoitteet

Keski-Pohjanmaan maakuntasuunnitelma 2040 ja maakuntakuntaohjelma vuosille 2018–2021 sekä maakuntaohjelman ympäristöselostus hyväksyttiin Keski-Pohjanmaan maakuntavaltuustossa 23.11.2017. Maakuntasuunnitelman valmistelun pohjaksi laadittiin tavoitteellisen aluerakenteen osoittava Keski-Pohjanmaan kehityskuva 2040. Maakunnan kehitys vuoteen 2040 on tiivistyvää ja erityispiirteiden kautta tunnistettuihin vahvuuksiin keskittyvää. Vahvuuksia hyödyntävä kehitys mahdollistaa maakunnan vetovoimaisen kasvun kunnissa ja kaupungeissa. Aluerakennekuvan valmisteluprosessissa asetetut maakunnalliset tavoitteet huomioidaan vaihemaakuntakaavassa.

Maakuntasuunnitelman tarkoituksena on osoittaa maakunnan tavoitellun alueellisen kehityksen pitkän aikavälin strategiset tavoitteet. Maakunta-ohjelma laaditaan neljäksi vuodeksi kerrallaan ja siinä esitetään maakunnan kehittämisen keskeiset tavoitteet ja kehittämiskokonaisuudet sekä toimenpiteet maakuntasuunnitelmaan pohjautuen. Maakuntaohjelmaa toteutetaan kaksivuotisen, vuosittain laadittavan toimeenpanosuunnitelman kautta. Maakuntasuunnitelma 2040 tavoitteena Keski-Pohjanmaalla on hyvinvoiva kasvun maakunta. Hyvinvoiva kasvun maakunta muodostuu

kolmen avaintekijän kautta: *osaaminen, kilpailukyky ja saavutettavuus*. Läpileikkaavina toimintoina ovat *maaseutu, kansainvälisyys ja vetovoima*, jotka ovat tavoitteiden toteuttamisen mahdollistajia jokaisessa kolmessa avaintekijässä.

2.3.3. 5. vaihemaakuntakaavalle asetetut tavoitteet

Keski-Pohjanmaan 5. vaihemaakuntakaavan valmistelu käynnistettiin Keski-Pohjanmaan liitossa keväällä 2014 keskustelemalla alueidenkäytön työryhmässä lähivuosien tulevista maakunnallisista kaavoitustarpeista. Kiireisimpänä tarpeena nähtiin kaupan ohjauksen ajantasaistaminen, johon liittyen maakuntahallitus päätti käynnistää kaupan palveluverkon mitoitusselvityksen valmistelun. Muiden tarpeiden selvittämiseksi Keski-Pohjanmaan kunnilta kysyttiin mielipidettä kaavoitustarpeista vuoden 2014 syyskuun alkuun mennessä, minkä perusteella Keski-Pohjanmaan maakuntavaltuusto valtuutti maakunnan liiton aloittamaan 5. vaihemaakuntakaavan laatimisen syksyn 2014 kokouksessa.

Tavoitteena on ajantasaistaa maakuntakaavan vähittäiskaupan suuryksikköjä koskeva ohjaus sekä sisällyttää kaupan palveluverkon mitoitus maakuntakaavaan voimassa olevan lainsäädännön mukaiseksi. Keski-Pohjanmaan kaupan jatkuvan kehittymisen ja elinkeinoelämän kilpailukykyyn mahdollisuudet halutaan ylläpitää maakuntakaavassa. Samalla tarkastellaan vahvistetun maakuntakaavan yhdyskuntarakenteen sekä liikenneverkon merkintöjen ajantasaisuutta kuntien ajanmukaisen kehittymisen mahdollistamiseksi ja varmistetaan kaivostoiminnan käynnistämisen sekä suurteollisuuden jätteenkäsittelyalueen laajennuksen edellytykset maakuntakaavan osalta. Maakunnalliset ampumaradat tullaan esittämään maakuntakaavassa.

2.4. Olemassa oleva tietopohja ja laadittavat selvitykset

2.4.1. Kaupan palveluverkko ja mitoitus

Kaupan palveluverkon ja mitoituksen osalta maakuntakaavan merkinnät on tarkoitus ajantasaistaa uudistuvan vähittäiskauppaa säätelevän lainsäädännön mukaiseksi. Keski-Pohjanmaan maakuntakaavassa kaupan palveluverkkoa on aikaisemmin käsitelty 3. vaihemaakuntakaavassa ja 2. vaihemaakuntakaavassa. Kaupan palveluverkon selvitys on niin ollen tehty Keski-Pohjanmaalle vuosina 2002 ja 2008 kuuden vuoden syklissä ja vuonna 2014 aloitettiin tuoreimman selvityksen laatiminen, joka valmistui toukokuussa 2015. Selvitystä päivitettiin kaupan sääntelyä koskevien lakimuutosten myötä vuonna 2017. Lisäksi Keski-Pohjanmaalle on valmistunut kunnittaisia kaupan palveluverkon tarkasteluja. Niiden ohella voidaan hyödyntää myös naapurimaakuntien vastaavia selvityksiä maakuntarajoille sijoittuvan palveluasioinnin osalta. Vaikutusten arviointi perustuu olemassa olevaan selvityspohjaan.

Olemassa olevat selvitykset

- Keski-Pohjanmaan kaupan palveluverkon mitoitusselvitys, 18.5.2015, FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy.
- Keski-Pohjanmaan kaupan palveluverkon mitoitusselvityksen päivitys, 2017, FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy.
- Kokkolan kaupan palveluverkon mitoitusselvitys, 18.5.2015, FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy.
- Kaustinen Erikoiskaupan kehittäminen – lisäselvitys, 25.3.2015, Ramboll Finland Oy.
- Kaustinen Ostoskylä-konsepti, 9.12.2014, Ramboll Finland Oy.
- Kaustisen seutukunnan kaupallinen kehittämisselvitys 2011, Entrecon Oy.
- Kaustisen kaupallinen selvitys. 2008, FCG Planeko Oy.
- Keski-Pohjanmaan kaupan palveluverkko 2030, 9.5.2008, Entrecon Oy.
- Keski-Pohjanmaan kaupan palveluverkko 2020, 24.10.2002, Entrecon Oy.

2.4.2. Aluerakenne

Yhdyskuntarakenteen ja liikenteen merkintöjen ajanmukaisuutta tarkastellaan lähtökohtaisesti perustuen kunnista saatuun palautteeseen maakuntakaavan ajanmukaisuudesta. Keski-Pohjanmaan aluerakenne selvityksessä on tarkasteltu maakunnan keskusverkostoa, palvelurakennetta ja aluerakenteen muutoksia tilasto- ja paikkatietoaineistojen pohjalta.

Olemassa olevat selvitykset

- KAKEPOLI kärkitehtävien seuranta, 29.4.2014, Sito Oy.
- Kainuun, Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan liikennestrategia KAKEPOLI, 08/2011, Linea Konsultit Oy.
- Keski-Pohjanmaan aluerakenne 2030, 29.10.2008, Sigma Konsultit Oy ja Keski-Pohjanmaan liitto.
- Kokkola–Pietarsaari–Kaustinen -alueen liikennejärjestelmäsuunnitelma 2030 (KoPiKali), 2006, Oy Talentek Ab ja Strafica Oy.
- Keski-Pohjanmaan aluerakenteen kehityskuva 2040, Keski-Pohjanmaan liitto
- Keski-Pohjanmaan aluerakenneselvitys, 28.6.2018, Keski-Pohjanmaan liitto

2.4.3. Maakunnalliset ampumaradat

Ampumaratalain 12 §:n mukaan maakunnan liiton tulee laatia ja pitää ajan tasalla kehittämissuunnitelmaa maakunnallisten ampumaurheilukeskusten sekä muiden ampumaratojen riittävästä määrästä ja niiden sijoittumisesta maakunnassa. Kyseistä suunnitelmaa tulee säännöksen mukaan hyödyntää selvitysaineistona alueiden käytön suunnittelussa ja sitä laadittaessa tulee kuulla keskeisiä metsästys- ja ampumaurheiluorganisaatioita.

Olemassa olevat selvitykset

- Ampumaradat Etelä-Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla. Vilen A. & Kohtala R. 2015. 44 s.
Keski-Pohjanmaan liitto teetti Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan liittojen kanssa ampumaradoista perusselvityksen opinnäytetyönä Vaasan ammattikorkeakoulun insinööriopiskelijoilla. Yhteisesti työstetystä aineistosta kukin maakunta laatii maakuntakohtaisen ampumaratojen kehittämissuunnitelman. Ampumarataselvitys on luettavissa <http://www.keski-pohjanmaa.fi/alueidenkaytto/5-vaihemaakuntakaava> -sivulla.

2.4.4. Kaivostoiminta

Kaivostoimintaa Kaustisella ja Kokkolassa valmisteleva kaivosyhtiö Keliber Oy on laatinut ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) avolouhosalueille Läntän, Syväjärven, Outoveden ja Rapasaarten esiintymien osalta. Ympäristövaikutusten arviointiselostuksen yhteysviranomaisen lausunto on valmistunut kesäkuussa 2018. YVA -menettelyn kohteena olevista esiintymistä Kokkolaan Ullavajärven itäpuolelle sijoittuva Länttä on 3. vaihemaakuntakaavassa huomioitu kaivosalueeksi soveltuvan alueen kohdemerkinnällä. Muita kaivosyhtiön selvittämiä esiintymiä ei ole huomioitu vahvistetussa maakuntakaavassa.

Keski-Pohjanmaan liitto on laatinut oikeusvaikutuksettoman maankäyttösuunnitelman Litiumprovinssi Masterplan kaivostoiminnan toimintaympäristön kehittämisen erityisselvityksenä. Vuonna 2012 valmistuneen Masterplan suunnitelman jälkeen GTK on edelleen tehnyt omia selvityksiään maastossa ja osoitettavissa on, että esiintymiä löytyy myös Masterplan selvityksessä esitettyä litiumprovinssin rajausta laajemmalta alueelta. Tässä vaihemaakuntakaavassa tutkitaan kaivannaispotentiaalin esittämisen mahdollisuutta maakuntakaavaan. Vaikutusten arviointi perustuu olemassa olevaan ja kaivosyhtiön valmisteleman YVA selostuksen myötä vaihemaakuntakaavaprosessin kuluessa valmistuvaan selvityspohjaan sekä Keski-Pohjanmaan mineraalipotentialiselvitykseen.

Olemassa olevat selvitykset

- Litiumprovinssi Masterplan -suunnitelma, 26.6.2012, Ramboll Finland Oy.
- Keski-Pohjanmaan mineraalipotentiali -aineistopohjainen selvitys, 16.11.2016, GTK
Geologian tutkimuskeskus on laatinut selvityksen Keski-Pohjanmaan malmi- ja mineraalivarannoista GTK:lla käytössä olevan aineiston perusteella. Selvitys on julkaistu <http://www.keski-pohjanmaa.fi/alueidenkaytto/5-vaihemaaakuntakaava--sivulla>
- Keski-Pohjanmaan litiumprovinssin ympäristövaikutusten arviointiselostus
Keliber Oy on laatinut selvitystensä perusteella ympäristövaikutusten arviointiselostuksen. Aineisto on luettavissa <https://www.ymparisto.fi/keliberlitiumprovinssiYVA>.
- Keliber Oy, Kalaveden tuotantolaitoksen ympäristövaikutusten arviointiselostus
Keliber Oy on laatinut selvitystensä perusteella ympäristövaikutusten arviointiselostuksen. Aineisto on luettavissa <https://www.ymparisto.fi/keliberkalavesiYVA>

2.4.5. Suurteollisuusalueen prosessijätteen sijoittuminen

Kokkolan suurteollisuusalueella toimiva sinkkitehdas Boliden on tuonut esille tarpeen laajentaa prosessijätteen jätealuetta, mitä varten heillä on käynnistymässä ympäristövaikutusten arviointi (YVA).

Olemassa olevat selvitykset

Boliden Kokkola Oy, Vaarallisen jätteen kaatopaikan ympäristövaikutusten arviointiselostus

Boliden Kokkola Oy on laatinut selvitystensä perusteella ympäristövaikutusten arviointiselostuksen. Aineisto on luettavissa <https://www.ymparisto.fi/bolidenYVA>

2.5. Maakuntakaavan ohjaus ja päätöksenteko

Kaavaa laadittaessa maakunnan liiton on oltava MRA 8.1 §:n mukaisesti tarpeellisessa määrin yhteistyössä asianomaisten kuntien, valtion viranomaisten ja muiden maakuntakaavoituksen kannalta keskeisten tahojen kanssa. Maakuntakaavan hyväksyy maakuntavaltuusto.

Maakuntakaavan ohjelmoinnin ja laatimisen vastuu on Keski-Pohjanmaan liitolla ja sen alaisuudessa toimivalla valmistelua ohjaavalla maakuntakaavoituksen neuvottelukunnalla. Neuvottelukunta koostuu jäsenkuntien kaavoituksesta vastaavista viranhaltijoista, Keski-Pohjanmaan liiton edunvalvontakuntien edustajista sekä Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja Keski-Pohjanmaan liiton edustajista. Maakuntakaavoituksen ideointi ja kehittämismäärä on alueidenkäytön työryhmällä. Alueidenkäytön työryhmä, joka koostuu jäsenkuntien kaavoituksesta vastaavista viranhaltijoista ja Keski-Pohjanmaan liiton edustajista, seuraa aktiivisesti maakuntakaavoitusta ja maakunnan alueidenkäytön kysymyksiä. Alueidenkäytön työryhmän asiantuntemusta täydennetään tarpeen mukaan kutsumalla työryhmään muita maakunnallisia toimijoita käsiteltävän aihepiirin mukaisiksi asiantuntijoiksi.

Lakisäätteisten viranomaisneuvottelujen ohella alueidenkäytön työryhmä ja tarpeen mukaan koolle kutsuttava neuvottelukunta ohjaavat maakuntakaavoituksen etenemistä. Ympäristöministeriön kanssa järjestetään työneuvotteluja lakisäätteisten viranomaisneuvotteluiden välissä.

Maakuntakaavoituksen neuvottelukunta

Jäsenkuntien edustajat:

Jari Penttilä	Halsuan kunta
Matti Salmela	Kannuksen kaupunki
Arto Alpia	Kaustisen kunta
Jouni Laitinen	Kokkolan kaupunki
Silja Syri	Lestijärven kunta
Pasi Rannila	Perhon kunta
Jukka Nurmela	Toholammin kunta
Tero Uusitalo	Vetelin kunta

Edunvalvontakuntien edustajat:

Dan Stenlund	Kruunupyyn kunta
Paavo Hankonen	Sievin kunta
Matti Kiviniemi	Reisjärven kunta
Ossi Kinnunen	Kinnulan kunta

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen edustajat:

Matti Rantala	Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Harald Zschauer	Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Keski-Pohjanmaan liitto:

Jyrki Kaiponen	Keski-Pohjanmaan liitto (pj)
Teppo Rekilä	Keski-Pohjanmaan liitto
Mari Pohjola	Keski-Pohjanmaan liitto (siht.)

Keski-Pohjanmaan alueidenkäytön työryhmä MALLI

Jouni Laitinen	Kokkolan kaupunki (pj)
Matti Salmela	Kannuksen kaupunki
Arto Alpia	Kaustisen kunta
Päivi Cainberg	Kokkolan kaupunki
Silja Syri	Lestijärven kunta
Pasi Rannila	Perhon kunta
Jukka Nurmela	Toholammin kunta
Tero Uusitalo	Vetelin kunta
Jyrki Kaiponen	Keski-Pohjanmaan liitto
Mari Pohjola	Keski-Pohjanmaan liitto (siht.)

3. Osallistuminen

3.1. Osalliset

MRL 62 § Vuorovaikutus kaavaa valmisteltaessa

Kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehdoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (osallinen), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta.

Keski-Pohjanmaan 5. vaihemaakuntakaavan osallisia ovat edellä MRL 62 §:ssä kuvatun mukaisesti esimerkiksi: **maanomistajat**

kaava-alueen maa- ja vesialueiden omistajat ja haltijat

he, joiden asumiseen, työntekoon ja muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa

kaavan vaikutusalueen asukkaat
yritykset ja elinkeinonharjoittajat

alueella työssä tai koulua käyvät
yritysten ja laitosten palvelujen käyttäjät

**viranomaiset, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään
maakunnan kunnat**

Halsua, Kannus, Kaustinen, Kokkola, Lestijärvi, Perho, Toholampi ja Veteli

naapurimaakunnat

Etelä-Pohjanmaa, Keski-Suomi, Pohjanmaa ja Pohjois-Pohjanmaa

Keski-Pohjanmaan maakunnan naapurikunnat

Alajärvi, Evijärvi, Kalajoki, Kinnula, Kivijärvi, Kruunupyy, Kyyjärvi, Lappajärvi,
Luoto, Reisjärvi, Sievi ja Vimpeli

valtion viranomaiset

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Keski-Pohjanmaan maakuntamuseo

Länsi-Suomen aluehallintovirasto

Liikennevirasto

Metsähallitus

Museovirasto

Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Puolustusvoimat

liikenne- ja viestintäministeriö

maa- ja metsätalousministeriö

opetus- ja kulttuuriministeriö

sosiaali- ja terveysministeriö

työ- ja elinkeinoministeriö

ympäristöministeriö

yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään

alueellisella tasolla toimivat yhteisöt

Geologian tutkimuskeskus GTK

Keski-Pohjanmaan yrittäjät ry

MTK Keski-Pohjanmaa

Pohjanmaan Kauppakamari

Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri

Suomen metsäkeskus

Suomen metsästäjäliitto ry

Suomen riistanhoitopiiri

elinkeinoelämää edustavat keskeiset yhteisöt

Boliden Kokkola Oy

Keliber Oy

Kokkolan Halpa-Halli Oy

K-ryhmä

Minimani

S-ryhmä

asukkaita edustavat yhteisöt sekä harrastusyhdistyks

Keskipojalaiset Kylät ry

metsästysseurat

paikalliset kyläyhdistykset

3.2. Vuorovaikutus ja osallistumismahdollisuuksista tiedottaminen

Osallistuminen on Keski-Pohjanmaan liiton vaihemaakuntakaavan valmistelun aikana järjestämien osallistumis- ja vuorovaikutusmahdollisuuksien hyödyntämistä. Seuraavassa on kuvattu kaavan laadinnan päävaiheet sekä niihin liittyvät osallistumismahdollisuudet:

Aloituvaiheessa tiedotetaan kaavan vireilletulosta Keski-Pohjanmaan liiton hallintosäännön mukaisissa virallisissa tiedotuslehdissä (Keskipohjanmaa, Kalajokilaakso ja Österbottens Tidning) sekä Keski-Pohjanmaan liiton www-sivuilla osoitteessa www.keski-pohjanmaa.fi (MRL 63 §). Osalliset voivat ottaa kantaa kunnissa sekä maakuntaliiton tiloissa ja www-sivuilla esillä olevan osallistumis- ja arviointisuunnitelman riittävyteen antamalla siitä palautetta Keski-Pohjanmaan liittoon, yhteystiedot kohdassa 6.

Aloituvaiheessa järjestettävässä ensimmäisessä viranomaisneuvottelussa kerättiin keskeisten viranomaisten tavoitteita laadittavalle kaavalle. Aloituvaihetta valmisteltaessa on käyty työneuvotteluja kuntien, viranomaistahojen ja ympäristöhallinnon kanssa.

Valmisteluvaiheen kuulemisesta tiedotetaan Keski-Pohjanmaan liiton hallintosäännön mukaisissa virallisissa tiedotuslehdissä (Keskipohjanmaa, Kalajokilaakso ja Österbottens Tidning), Keski-Pohjanmaan liiton www-sivuilla osoitteessa www.keski-pohjanmaa.fi sekä kuntien ja Keski-Pohjanmaan liiton virallisilla ilmoitustauluilla (MRL 62 §, MRA 30 §). Kaavaluonnos on yleisesti nähtävillä kunnissa ja Keski-Pohjanmaan liitossa. Lisäksi materiaali on luettavissa Keski-Pohjanmaan liiton www-sivuilla osoitteessa www.keski-pohjanmaa.fi/alueidenkaytto. Näiden ohella pidetään neuvotteluja/esittelytilaisuuksia, joiden ajankohdista ilmoitetaan esimerkiksi valmisteluvaiheen kuulemisesta ilmoittamisen yhteydessä. Valmisteluvaiheessa pyydetään lausunto viranomaisilta ja yhteisöistä sekä osallisilla on mahdollisuus jättää mielipide valmistellusta kaavasta. Lausuntojen vastineiden valmistelun jälkeen järjestetään viranomaistahojen välinen neuvottelu tavoitteiden toteutumisesta.

Kaavaehdotusvaiheessa kuulemisesta tiedotetaan Keski-Pohjanmaan liiton hallintosäännön mukaisissa virallisissa tiedotuslehdissä (Keskipohjanmaa, Kalajokilaakso ja Österbottens Tidning), Keski-Pohjanmaan liiton www-sivuilla osoitteessa www.keski-pohjanmaa.fi sekä kuntien ja Keski-Pohjanmaan liiton virallisilla ilmoitustauluilla (MRL 65 §, MRA 12 §). Kaavaehdotus on yleisesti nähtävillä kunnissa ja Keski-Pohjanmaan liitossa vähintään 30 vuorokautta. Lisäksi materiaali on luettavissa Keski-Pohjanmaan liiton www-sivuilla osoitteessa www.keski-pohjanmaa.fi/alueidenkaytto. Kaavaehdotuksesta pyydetään virallinen lausunto viranomaisilta ja yhteisöistä sekä osallisilla on mahdollisuus jättää nähtävilläolon aikana muistutus valmistellusta kaavasta. Muistutusten tekotapa ja jättöpaikka ilmoitetaan kuulutuksessa Lausuntojen ja muistutusten vastineiden valmistelun jälkeen järjestetään toinen viranomaisneuvottelu.

Maakuntavaltuusto hyväksyy maakuntakaavan. Maakuntavaltuuston pöytäkirja siihen liittyvine valitusosoituksineen pidetään tarkastamisen jälkeen yleisesti nähtävillä Keski-Pohjanmaan liiton ja jäsenkuntien virallisilla ilmoitustauluilla. Päätöksestä ja sen vaikutuksista tiedotetaan asianmukaisella tavalla tiedotusvälineissä ja Keski-Pohjanmaan liiton www-sivuilla osoitteessa www.keski-pohjanmaa.fi.

Valitusoikeus maakuntakaavasta ei suoraan sisälly osallisuuteen, vaan määräytyy MRL 191 §:n ja kuntalain 92 §:n mukaisesti.

Ajantasainen tieto 5. vaihemaakuntakaavan etenemisestä on saatavilla Keski-Pohjanmaan liiton www-sivulla: www.keski-pohjanmaa.fi/alueidenkaytto/5-vaihemaakuntakaava

4. Vaikutusten arviointi

4.1. Vaikutusalue

Keski-Pohjanmaan 5. vaihemaakuntakaavan vaikutukset ulottuvat maakunnan kuntiin sekä jossain määrin naapurimaakuntiin palvelukeskusten asiointialueiden ja kaivostoiminnan vaikutusten kautta.

Kuva 3. Keski-Pohjanmaan 5. vaihemaakuntakaavan vaikutusalue.

4.2. Arvioitavat vaikutukset

MRL 9 § Vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa

Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.

Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien

6. Yhteystiedot

Keski-Pohjanmaan liitto

vt. maakuntajohtaja Jyrki Kaiponen
aluesuunnittelupäällikkö Mari Pohjola

Rantakatu 14, 67100 Kokkola
puh. 040 160 5700
sähköposti: kirjaamo@keski-pohjanmaa.fi

Yhteyshenkilö

aluesuunnittelupäällikkö Mari Pohjola
puh. +358 40 138 9088
sähköposti: mari.pohjola@keski-pohjanmaa.fi

Kaava-aineistot sähköisenä

<http://www.keski-pohjanmaa.fi/alueidenkaytto/>

